

Những nhân tố tác động đến ý định tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện của người lao động trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh

Nguyễn Chí Ái

Khoa Tài chính Ngân hàng, Trường Đại học Văn Lang

Bài viết nhằm đánh giá tác động và tìm ra các nhân tố ảnh hưởng đến ý định tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện (BHXHTN) của người lao động trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh. Nghiên cứu thực hiện khảo sát 300 người lao động được phân bố đều ở các quận huyện trên địa bàn TP.HCM. Kết quả phân tích cho thấy 3 biến: "Hiểu biết & Thái Độ", "Thủ tục & Trách Nhiệm", "Ảnh hưởng & Thu Nhập" có ảnh hưởng đến ý định tham gia BHXH. Với kết quả nghiên cứu, tác giả đã đưa ra một số hàm ý chính sách nhằm gia tăng ý định tham gia BHXH của người lao động trên địa bàn TP.HCM.

1. Mở đầu

Theo báo cáo của BHXH TP.HCM, tính đến ngày 31-10-2021, TP có 2.150.551 người tham gia BHXH bắt buộc, đạt 83% kế hoạch. Số người tham gia BHXH tự nguyện là 26.446 người, đạt 27,76% kế hoạch và số người tham gia bảo hiểm y tế (BHYT) là 7.386.012 người, đạt 90,43% kế hoạch. Như vậy, đến cuối năm 2021, TP.HCM phải phát triển thêm 300.000 người tham gia BHXH bắt buộc, 65.000 người tham gia BHXH tự nguyện và 781.000 người tham gia BHYT mới hoàn thành chỉ tiêu phát triển đối tượng do BHXH Việt Nam giao và đạt độ bao phủ toàn dân.

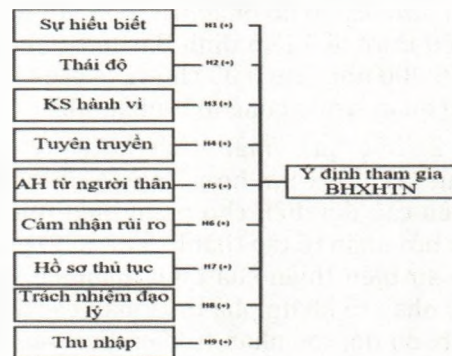
Xuất phát từ lý luận và thực tiễn đó, tác giả đã lựa chọn chủ đề "Những nhân tố tác động đến ý định tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện của người lao động trên địa bàn TP. HCM" với mục tiêu xác định các yếu tố ảnh hưởng và đo lường mức độ ảnh hưởng của từng yếu tố tới ý định tham gia BHXH tự nguyện của người lao động trên địa bàn thành phố. Trên cơ sở đó, đề xuất một số khuyến nghị giúp BHXH TP.HCM thu hút người lao động tham gia BHXH tự nguyện.

2. Cơ sở lý thuyết và mô hình nghiên cứu

BHXH tự nguyện là loại hình BHXH do Nhà nước tổ chức mà người tham gia được lựa chọn mức đóng, phương thức đóng phù hợp với thu nhập của mình và Nhà nước có chính sách hỗ trợ tiền đóng BHXH để người tham gia hưởng chế độ hưu trí và tử tuất.

Cho đến nay đã có khá nhiều công trình nghiên cứu ý định hành vi của các cá nhân, các lý thuyết này đã được chứng minh thực nghiệm ở nhiều nơi trên thế giới, chẳng hạn như: Thuyết hành vi dự định (TPB), Ajzen (1991), Mô hình chấp nhận công nghệ (TAM), Fred David (1989). Mô hình kết hợp TPB và TAM, Taylor và Todd (1995). Tuy nhiên, các nghiên

Hình 1. Mô hình nghiên cứu đề xuất

cứu liên quan đến vấn đề này đối với sản phẩm BHXH trong điều kiện Việt Nam còn hạn chế.

Hiện nay, ở Việt Nam có một số nghiên cứu liên quan đến BHXH. Tác giả đã vận dụng, tham khảo các nghiên cứu gần đây về ý định hành vi ở Việt Nam nhằm xác định ý định tham gia BHXH của người lao động ở TP.HCM. Cụ thể, theo tác giả ý định tham gia BHXH được cấu thành bởi chín nhân tố chính như Hình 1.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

Số liệu của nghiên cứu được thu thập bằng cách gửi bảng khảo sát đến người lao động tại TP.HCM thông qua mạng internet. Mô hình khảo sát tác giả đề xuất có 35 biến quan sát. Do đó, số lượng mẫu cần thiết là từ $35 \times 5 = 175$ mẫu trở lên. Thực tế cuộc khảo sát được tiến hành với 330 bảng câu hỏi, trong đó có 300 bảng câu hỏi hợp lệ.

Như vậy, với những yêu cầu đặt ra đối với cỡ mẫu thì số quan sát 300 bảng câu hỏi thu thập được đảm bảo thực hiện tốt mô hình nghiên cứu. Để kiểm định mô hình nghiên cứu và xác định các nhân tố tác động đến ý định tham gia BHXH của người lao động, tác giả sử dụng phần mềm SPSS 20.0 để hỗ trợ phân tích, kết quả thực hiện mô hình nghiên cứu

như sau:

Bước 1: Kiểm định độ tin cậy thang đo bằng Cronbach's Alpha: giúp kiểm tra xem các biến quan sát của nhân tố mẹ (nhân tố A) có đáng tin cậy hay không, có phù hợp và có tốt không. Phép kiểm định này phản ánh mức độ tương quan chặt chẽ giữa các biến quan sát trong cùng một nhân tố lớn.

Kết quả kiểm định cho thấy tất cả giá trị Cronbach's Alpha của các khái niệm nằm trong khoảng từ 0.862 đến 0.935, hệ số tương quan biến tổng của tất cả các biến đều lớn hơn 0.3. Vì vậy, tất cả thang đo đều đạt độ tin cậy cần thiết theo đề xuất của Hair và cộng sự (2010).

Bước 2: Phân tích khám phá EFA: Kết quả phân tích nhân tố khám phá cho các biến độc lập cho thấy có 5 nhân tố được trích, 29 biến quan sát đều có hệ số tải nhân lớn hơn 0.5, biến nhân tố và biến quan sát có liên hệ chặt chẽ với nhau. Hệ số KMO có giá trị 0.936 lớn hơn 0.5 do đó phân tích nhân tố thích hợp với dữ liệu thực tế. Kiểm định Bartlett's Test có giá trị Sig. là 0.000 nhỏ hơn 0.05 chứng tỏ các biến quan sát tương quan trong cùng một nhân tố.

Bảng 2. Kết quả phân tích hồi quy: Giá trị Eigenvalues là 1.091 lớn hơn 1 do đó các biến quan sát đạt yêu cầu đại diện cho phần biến thiên được giải thích bởi nhân tố tạo thành. 5 nhân tố giải thích 74.820% sự biến thiên của biến quan sát. Kết quả phân tích nhân tố khám phá thỏa mãn các điều kiện kiểm định, do đó, các nhân tố đảm bảo yêu cầu khi phân tích hồi quy bội.

Bảng 1. Kết quả phân tích hồi quy

Mô hình	Hệ số chưa chuẩn hóa		Hệ số chuẩn hóa	t	Sig.	Thông kê công tuyến	
	B	Std. Error				Beta	Độ chấp nhận
(Constant)	.256	.153		1.670	.096		
KSTT	.140	.057	.141	2.438	.115	.312	1.205
HBTĐ	.227	.053	.224	4.330	.008	.391	1.559
TTTN	.250	.054	.258	4.622	.000	.337	1.969
AHTN	.371	.062	.355	5.944	.020	.294	1.407
RR	-.049	.033	-.066	-1.476	.141	.519	1.928

Bước 3: Phân tích hồi quy tuyến tính: Kiểm tra hiện tượng tương quan bằng hệ số Durbin – Watson cho thấy ($1 < 2.131 < 3$) như vậy mô hình hồi quy phù hợp với dữ liệu thu thập được. Hệ số xác định R² hiệu chỉnh cho thấy độ tương thích của mô hình là 68,6% hay các biến độc lập giải thích được 68,6 % phương sai của biến phụ thuộc. Biến KSTT và biến RR có giá trị sig kiểm định t bằng 0.115, 0.141 > 0.05, do đó biến này không có ý nghĩa trong mô hình hồi quy, hay nói cách khác biến này không có sự tác động lên biến phụ thuộc YDINH. Các biến còn lại gồm HBTĐ, TTTN, AHTN đều có sig kiểm định t nhỏ hơn 0.05, do đó các biến này đều có ý nghĩa thống

kê, đều tác động lên biến phụ thuộc YDINH. Các hệ số VIF đều dưới 2 chứng tỏ không có hiện tượng đa cộng tuyến.

Mô hình hồi quy có dạng: $YDINH = 0.355 \cdot AHTN + 0.258 \cdot TTTN + 0.224 \cdot HBTĐ$

4. Kết luận và giải pháp

Từ kết quả nghiên cứu, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm gia tăng ý định tham gia BHXHTN của người lao động trên địa bàn TP.HCM như sau:

- Ảnh hưởng và Thu nhập: Tích cực tuyên truyền, vận động người thân, bạn bè, hàng xóm và những người lao động tự do tham gia BHXH tự nguyện. rà soát kỹ về người tham gia là những người có tiềm năng về kinh tế, từ đó đưa ra hình thức tư vấn phù hợp về phương thức và thời gian đóng BHXH tự nguyện cho người dân mức đóng hợp lý nhất phù hợp với thu nhập.

- Thủ tục và Trách nhiệm: Cần nâng cao năng lực, tinh thần trách nhiệm trong phục vụ người dân, đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin trong các hoạt động nghiệp vụ; đơn giản hóa các quy trình, thủ tục đăng ký đóng, hưởng BHXH; đảm bảo giải quyết các chế độ cho người tham gia BHXH tự nguyện đầy đủ, kịp thời; tiếp tục triển khai cài đặt ứng dụng sử dụng phần mềm Bảo hiểm xã hội số trên nền tảng thiết bị di động (VssID) để người tham gia tra cứu quá trình tham gia BHXH, tra cứu địa chỉ cơ quan BHXH, đại lý thu... mang lại lợi ích thiết thực cho người tham gia BHXH tự nguyện.

- Hiểu biết và Thái độ: Tích cực đổi mới công tác truyền thông về lĩnh vực BHXH theo hướng hiện đại, đa dạng về hình thức, phong phú về nội dung, chú trọng tuyên truyền trên môi trường mạng xã hội (cổng thông tin điện tử, Fanpage, Zalo), chủ động tương tác để trả lời, tư vấn, hỗ trợ, giải đáp các câu hỏi, bình luận của người dân. Khuyến khích mỗi cán bộ, công chức, viên chức, người lao động trong toàn ngành là một tuyên truyền viên, nhằm giúp người dân hiểu rõ quyền, lợi ích của việc tham gia BHXH-TN. Từ đó, tạo sự đồng thuận, chủ động tham gia của người dân trên cơ sở nhận thức đúng, đầy đủ và sâu sắc chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về BHXH-TN./.

Tài liệu tham khảo

Nguyễn Hồng Hà, Nguyễn Thị Trúc Linh (2019), Các nhân tố ảnh hưởng đến quyết định tham gia BHXH tự nguyện của người lao động trên địa bàn TP Trà Vinh, Tạp chí Kinh Tế và Dự báo, Trang 13-18.

Nguyen Thi Nguyet Dung, Nguyen Thi Sinh (2019), Nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến ý định tham gia BHXH TN của người lao động trên địa bàn huyện Thạch Thạch Thất, TP Hà Nội, Tạp Chí Kinh Tế - Xã hội, Trang 107-112.